

Välkommen till Svalnäs

Här längs Djursholms norra kuststräcka finns ett vidsträckt omväxlande parklandskap att vistas i. Som kärna i parkområdet ligger Svalnäs gravfält med sina mycket gamla ekar. Här finns också en återskapad ängsmark mellan träden som visar hur Djursholms öppna skogslandskap såg ut fram till 1800-talet. Runt gravfältets slätterängar finns större löv- och barrskogsområden omväxlande med öppna fält. Området är lättpromenerat och det finns flera platser där man kan stanna till för en stunds avkoppling.

Ekskogen i Djursholm

Sverige tillsammans med Storbritannien är idag de två länder som delar på det samlade beståndet av månghundraåriga ekar i Europa. I Djursholm, Stocksund och Djurgården finns ett av de största kvarvarande och sammanhängande området med äldre ek i norra Europa.

En ek tillbringar sina första 100 år till att växa upp i nivå med de andra träden. Trädet slutar därefter att växa på höjden, och utvidgar istället stammen för att få hållbarhet mot stormar. Eken lever ytterligare i flera hundra år sedan den blivit fullvuxen. Eftersom eken med tiden blir så gammal bryts träet i mitten ned av svampar. Detta berör dock inte den levande delen av trädet och påverkar heller inte hållbarheten hos den kraftiga stammen. Eken drar till sig ett rikt djurliv till sin hålighet, vilket ger trädet betydande näring under de århundraden som följer. Ihåliga ekar är alltså inte i dåligt skick, utan normala träd. Många träd fungerar så, speciellt sådana som uppnår mycket höga åldrar.

Visan "Ekornn satt i granen" har sin upprinnelse här. Alice Tegnér skrev den för sina barn just när hon flyttat till Djursholm.

Fjärilen eksnabbvingen lever hela sitt liv i ekens krona.

Kattugglan har sitt bo i ihåliga träd

En av Nordeuropas sällsyntaste skalbaggar, den bredbandade ekbarkbocken, lever i döda grenar av äldre ek.

Bland slätterängsväxterna på gravfältet finns stor blåklocka, gökärt, natt och dag, små-nunneört och backnejlika.

Eftersom ihåliga ekar och grövre träd en gång alltid fanns närvarande i Europas skogar har många djur utvecklats för att utnyttja dessa klimatskyddade naturliga hålrum. Ekar och andra träd har många speciella arter som enbart finns där och ingen annanstans. De hotas idag av utdöende på grund av att deras tidiga vidsträckta livsmiljö av hålträd försvunnit. Därför vårdas kvarvarande ekområden och äldre träd i flera länder. I Stockholm sker för närvarande arbete från Länsstyrelsens sida med att informera om äldre träd och dess oersättliga naturvärden. Att fälla ett äldre träd går på en dag, men det tar trehundra år att skapa ett nytt.

Välkommen till Svalnäs

Här längs Djursholms norra kuststräcka finns ett vidsträckt omväxlande parklandskap att vistas i. Som kärna i parkområdet ligger Svalnäs gravfält med sina mycket gamla ekar. Här finns också en återskapad ängsmark mellan träden som visar hur Djursholms öppna skogslandskap såg ut fram till 1800-talet. Runt gravfältets slätterängar finns större löv- och barrskogsområden omväxlande med öppna fält. Området är lättpromenerat och det finns flera platser där man kan stanna till för en stunds avkoppling.

Rosor, bär och biologisk mångfald

Svalnäsområdet ligger inbäddat i grönska. Här växer förutom ekarna, även körsbär, äpple, hagtorn, rönnbär och hägg. Bland buskarna finns slån, nyponros och häckoxbär. De är alla rosväxter med olika sorters blommor som föder bin, humlor och skalbaggar. Dessa vilda pollinatörer hjälper i sin tur trädgårdens buskar och träd att pollineras. De frukter och bär som villaägarna kring Svalnäs får i sina trädgårdar är delvis ett resultat av alla de insekter som lever i Svalnäs rika skog av blommande träd och buskar.

Skator, trastar och nötskrikor sprider rosväxternas bär. De hamnar ofta i nästa skogsdunge där det finns mer för fåglarna att hämta. På så vis sprids de just till ställen där det finns andra rosväxter. Bestånden fylls på och blandas upp. Fåglarna ger därmed en ständigt pågående spridning av träd- och buskar i landskapet.

Nyponros (*Rosa dumalis*)

Nötskrika (*Garrulus glandarius*)

Slånbärbuske (*Prunus spinosa*)

Skata (*Pica pica*)

Rundhagtorn (*Crataegus laevigata*)

Hägg (*Prunus padus*)

Om det finns för lite träd och buskar i ett område, upphör spridningen av nya träd och buskar till platsen. Fåglarna tar en annan väg. Detta drabbar snabbt de djur som pollinerar blommorna och även de insekter som lever av träden och buskarna i övrigt. Det drar ned mångfalden djur och växter i en negativ spiral.

Svalnäs parklandskap sköts därför så att det finns en kontinuerlig tillgång på så mycket blommor, träd och buskar som möjligt. Detta ger istället en positiva spiral som ger frukter i trädgårdar, blommande växter och natursköna omgivningar för besökare. Samtidigt hjälper det till att bevara även närliggande naturområden ekologiskt friska och artrika.

Välkommen till Svalnäs

Här längs Djursholms norra kuststräcka finns ett vidsträckt omväxlande parklandskap att vistas i. Som kärna i parkområdet ligger Svalnäs gravfält med sina mycket gamla ekar. Här finns också en återskapad ängsmark mellan träden som visar hur Djursholms öppna skogslandskap såg ut fram till 1800-talet. Runt gravfältets slätterängar finns större löv- och barrskogsområden omväxlande med öppna fält. Området är lättpromenerat och det finns flera platser där man kan stanna till för en stunds avkoppling.

Gravfälten

Delar av Svalnäs utgör ett gravfält med upp till 70 bevarade gravhögar från slutet av järnåldern, dvs från 500 till 1000-talet efter vår tideräknings början. På den tiden låg havet ett par meter högre och gravhögar låg öppet synliga från vattnet för att visa upp de bofastas äganderätt till marken. Efter att gravfältet fallit ur bruk började så småningom gårdsverksamheter som funnits i närheten ta marken i anspråk till annat. I mitten av detta område, nära Svalnäs gästhem, har därför äldre tiders verksamhet från Svalnäs gård plockat bort delar av gravområdet.

Svalnäs gård

Svalnäs gård köptes in av bankdirektör Henrik Palme, som här grundade fastighetsbolaget Djursholm AB 1889 i syfte att skapa attraktiva boenden för dåtidens societé. Han uppförde på gårdens mark den herrgårdsbyggnad som kan ses idag. De första avstyckade tomterna söder om Svalnäs ner mot Banners slott var början på den villabebyggelse som skapade det tidiga Djursholms villastad.

Inne i Stockholm var allmän ohälsa ett problem. Alla som hade råd skaffade sig därför ett boende en bit utanför staden. Roslagsbanan, den lokala järnvägen, medförde att man snabbt kunde ta sig in till Stockholm om man så önskade. Idealet var att äga stora naturtomter med träd, gräs och natur ända in på husknuten. Detta utgör grunden till att Djursholm. Än idag finns tomter med mycket natur kvar. Att Henrik Palmes val föll på Djursholm hade inte minst med träden att göra. De gamla ekarna och skogsområdena sågs som mycket exklusiva. Djursholm var granne med kungliga jakt- och rekreationsparken Djurgården och jämfördes mycket med denna.

Idag utgör Svalnäs gård ett gästhem för äldre inom ramen för Blomsterfonden. Den gamla parken samt en nedlagd lekplats förklarar mängden vilda äppelträd, hästkastanj, svartoxbär och shersminbuskar i området. Dessa lever sina egna liv som skogsträd och buskar igen. Detsamma gäller de sedan länge förvildade bokarna i området som härstammar från Henrik Palmes tid.

